

Nu moet hij voor verschillende cliënten ter Inspectie om aangiften toe te lichten. 's Morgens spreekt hij met de Inspecteur over de aangifte van een controlecliënt, en komt dus als accountant. 's Middags behandelt hij een zaak voor een belastingcliënt, en komt dus bij de zelfde Inspecteur als belastingconsulent.

Weet die Inspecteur nu nog, wat hij aan zo'n tweeslachtig wezen heeft? Hij kent A van vroeger als accountant; moet A zich nu 's middags voorstellen als belastingconsulent?

Mijns inziens moet het al of niet gecontroleerd zijn der cijfers duidelijk blijken uit de belastingaangifte. Zoals de heer Reyn opmerkt zal de cliënt er niet van gediend zijn als vermeld wordt dat de cijfers niet gecontroleerd zijn. Dit aannemende, dan blijft er slechts één oplossing over, n.l. het opnemen op de aangiftebiljetten van (nog) een vraag:

„Werd aan U bij de invulling van dit biljet hulp verleend door een accountant, belastingconsulent of administratie- of boekhoudbureau? Zo ja, welke zijn de naam en adres daarvan?

Te beantwoorden door de accountant, belastingconsulent of leider van het administratie- of boekhoudbureau (bij het antwoord het kantoorstempel te plaatsen): Werd door U de administratie van in hoofde genoemde belastingplichtige over de periode, waarop de aangifte betrekking heeft, gecontroleerd?”

Is de cliënt een handelsonderneming, dan is de beantwoording van de laatste vraag niet moeilijk; er heeft al of niet controle plaats gevonden.

Lastiger wordt het, als de cliënt een zelfstandig beroep uitoefent (arts, advocaat) of een particulier persoon is. Een allesomvattende controle lijkt mij hier niet mogelijk. Wel is echter mogelijk, uitgaande van een bepaalde vermogensopstelling, het vermogen op een latere datum vrij nauwkeurig te benaderen en de inkomsten over een zekere periode af te leiden uit het vermogen en te controleren (liever gezegd: te beoordelen) op basis van gegevens uit de lopende en vroegere perioden.

Ik meen, dat de Inspecteurs deze handelswijze zeer zullen toejuichen.

HET A.B.C. VAN DE COMBINATIE ACCOUNTANT-BELASTING-CONSULENT

door H. J. Hebly

Nadat ik het artikel van Drs Reyn in de aflevering van October 1947 gelezen had, was ik aanvankelijk bekoord door de logische bouw van zijn opstel. De stoffen voor die bouw lagen reeds hier en daar verspreid in de vakliteratuur en in de herinnering van besprekingen onder vakgenoten. Maar Drs Reyn heeft dat samengevoegd en er een bovenbouw van gemaakt, op het fundament van Limperg's vertrouwensleer, welke blijkt geeft van een eigen stijlopvatting. In het bijzonder trof mij dit t.a.v. zijn oplossing voor de zgn. belastingcliënten. Van die oplossing (punt 4 van de Samenvatting) dacht ik eerst: dat is nu het a. b. c. voor het probleem dat ontstaan is uit de combinaties van de beide functies. Deze spontane indruk verdween echter bij overdenking van de Samenvatting.

In het 4e punt daarvan komt Drs Reyn, op zijn wijze voortbouwend op het fundament van het accountantsberoep — de vertrouwentheorie

van Prof. Limperg — tot een puur-formule oplossing, welke dezelfde ziektekiemen bevat als de combinatie van de functies in de praktijk van de openbare accountant.

Immers wat zal het voor de belastingambtenaar voor verschil maken of hij mij in mijn kwaliteit van lid van de belastingconsulentenmaatschap „Jansen en Pietersen” ontmoet als gemachtigde voor de belastingplichtige X, dan wel in de zaak Y. als lid van de accountantsmaatschap „Jansen en Willemsen”? Mijn persoonlijke eigenschappen zullen hem interesseren en niet het feit of ik mijn regenjas of mijn winterjas aan heb.

De belastingambtenaar zal mij als „een en ondeelbaar” zien in mijn maatschappelijke gedragingen en redeneren: Jansen is, voor zover mij bekend, als accountant correct, derhalve is hij dat ook als belastingconsulent.

Over de vraag of ik in elk bepaald geval voor de verstrekte cijfers instaat of niet, behoeft geen twijfel te bestaan: voor elk geval dient dit uitdrukkelijk vermeld te worden. Er kan dan niet „een te groot vertrouwen worden gewekt” (zie punt 3 van de Samenvatting) en er is geen „schadelijke invloed op de hoofdfunctie” te duchten. De combinatie der beide functies is nog zo algemeen — en ik geloof te mogen zeggen dat deze door de belastingambtenaren nog zo op prijs gesteld wordt, dat de accountants zich op deze wijze zelf moeilijkheden gaan maken. Van fiscale zijde is mij van bedenkingen tegen de combinatie nimmer gebleken. Deze zouden echter wel kunnen komen als „de enige rationele oplossing” uit punt 4 van de Samenvatting algemene toepassing verkreeg. Want dan is er een kwade kans dat de ambtenaren daarin een tactiek gaan zien, een inflatie van een belangrijk deel van de beroepsbezigheden van de accountant. Formele scheiding der functies, met behoud van de „personele unie” zal leiden tot depreciatie van beide beroepen.

Is de consequentie van de vertrouwensleer, zoals de heer Reyn die ziet, nu wel onvermijdelijk? De accountant heeft toch ook op ander gebied dan het fiscale een adviserende werkzaamheid, welke niet altijd met volledige controle gepaard gaat. Wordt door die beroepsbezigheden de hoofdfunctie aangetast? De ervaring leert immers van niet. De noodzakelijkheid van de scheiding der beide functies om principiële redenen vermag ik niet te zien. (Er kunnen wel „technische” redenen zijn om te specialiseren en bepaalde werkzaamheden af te stoten — zie het artikel van Prof. van der Schroeff in dezelfde aflevering van het M. A. B. — maar daarom gaat het hier niet).

M.i. is er een andere consequentie aan de combinatie der functies verbonden, nl. de morele plicht om in de kwaliteit van belastingconsulent tezamen met andere beroepsgenoten het beroep op peil te brengen o.a. door examens, en op peil te houden door tuchtrecht en andere middelen, m.a.w. door te streven naar een goede beroepsorganisatie. Als accountants verfoeien wij de zgn. beunhazerij, mogen wij dan als belastingconsulenten langer afzijdig blijven staan van de in betekenis groeiende organisatie van belastingconsulenten?

De moeilijkheden welke daar nog te overwinnen zijn, heeft ook nu de grootste accountantsorganisatie gekend. Een groot bezwaar is, dat men als „erkend” accountant in de organisatie van belastingconsulenten in contact komt met velen die zich accountant noemen en als zodanig niet erkend kunnen worden.

Maar daar komt juist de invloed van de accountants-belastingconsulenten zo van pas. Deze kan sanerend werken, zowel ten gunste van de

stand van de belastingconsulenten als van die der accountants. Het wil mij voorkomen, dat de organisatie der belastingconsulenten nu zover gevorderd is, dat de accountants-belastingconsulenten bij de bespreking van het probleem van de combinatie der functies, deze organisatie niet langer stilzwijgend kunnen voorbijgaan. Alleen de heer Van Kampen heeft, naar ik meen, in 1934 de eis van toetreding tot een organisatie van belastingadviseurs gesteld, maar kon toen geen voldoende representatieve organisatie vinden. In die situatie is nu verbetering gekomen. Er is een grote organisatie welke uitgebreide examens afneemt en een tuchtrechtelijke instantie kent. Mag ik nog eenmaal Drs Frey citeren? „Vrijwilligers voor!”

Naschrift

Gaarne maak ik gebruik van de mij door de redactie geboden gelegenheid nog een enkel woord te wijden aan het onderhavige probleem, en wel naar aanleiding van de opmerkingen van de Heren Prause en Hebly.

Bij beide Heren bestaat er misverstand ten aanzien van de conclusie vervat onder punt 4.

In het zelfstandig belastingadvieskantoor is voor de accountant geen plaats ingeruimd. Het enige contact dat de accountant met dit kantoor heeft, is van zakelijke aard (financiering, winstdeling, e.d.). Het is dus *niet* zo, dat de accountant 's morgens bij de belastingambtenaar komt voor zijn controlecliënt en 's middags voor zijn belastingcliënt, doch zo, dat hij 's middags helemaal niet komt, aangezien de belastingadviseur de belastingcliënten behandelt. Het is juist mijn bedoeling, dat die tweeslachtigheid wordt voorkomen en dat de belastingambtenaar de accountant alléén in zijn hoofdfunctie ziet optreden. Dus niet 's morgens een winterjas en 's middags een regenjas, maar altijd slechts één jas, n.l. die van vertrouwensman voor het maatschappelijk verkeer.

Dit misverstand komt het sterkste tot uiting bij de Heer Hebly. Deze bespreekt een vraagstuk, dat volkomen langs het probleem, zoals ik het gesteld heb, heenglijdt. De heer Hebly vraagt zich n.l. af, of het wel gewenst is, dat de adviserende functie (i.c. op belastinggebied) van de accountant zich afsplitst naar een op dat terrein gespecialiseerd deskundige. Dit probleem is op zich zelf belangrijk genoeg om er een afzonderlijk artikel aan te wijden.

Het probleem, dat ik heb gesteld, luidde echter:

gegeven het feit, dat de accountant zijn adviserende functie niet meer rationeel kan uitoefenen, welke consequenties heeft dan het aanstellen van een belastingdeskundige in de organisatie van het accountantskantoor? Want met het binnenhalen van de belastingdeskundige trekt men tevens een aantal belastingcliënten naar zich toe, waarvan ik het niet gewenst achtte, dat deze onder de vlag van het accountantskantoor zouden worden behandeld.

Ik kom nog even terug op de door de Heer Hebly gestelde vraag of het wenselijk is, dat de adviserende functie op belastinggebied naar een deskundige wordt afgesplitst.

De Heer Hebly meent deze vraag ontkennend te moeten beantwoorden en propageert, dat de accountant zich juist in de belastingvraagstukken moet verdiepen door b.v. toe te treden tot een organisatie van belastingconsulenten. Zoals reeds is opgemerkt, is die vraag een probleem op

zichzelf, op grond waarvan een afzonderlijke verhandeling op zijn plaats zou zijn.

Zonder te willen pretenderen alle facetten van dit vraagstuk te hebben bestudeerd, is mijn eerste indruk, dat het toetreden tot een organisatie van belastingconsulenten niet wenselijk lijkt en wel om de volgende redenen:

1e. Indien de accountant het praedicaat „belastingconsulent” aan zijn andere titels zou toevoegen, bestaat het gevaar, dat hij een nieuwe cliëntenkring naar zich toetrekt (belastingcliënten), hetgeen voor een gezonde ontwikkeling van het accountantsberoep niet wenselijk is.

2. Een vermenging van beide beroepen is niet aanbevelenswaard. Ik kan in de belastingconsulent nu eenmaal niets anders zien dan de op belastingzaken gespecialiseerde advocaat en dit beroep strookt niet met dat van vertrouwensman van het maatschappelijk verkeer.

3. In het examenprogramma van het N.I.V.A. is een, zij het bescheiden plaats ingeruimd voor het onderdeel belastingrecht. Deze ondergrond lijkt mij voldoende om, indien de accountant dit zou ambiëren, door zelfstudie zich verder in de belastingwetten te verdiepen.

4. In aansluiting van hetgeen onder 3. is gezegd, weet ik uit ervaring, dat de op de cursussen voor belastingconsulent te behandelen leerstof voor de afgestudeerde accountant een teleurstelling zal zijn. De hoofdschotel vormt daar immers de Inkomstenbelasting, terwijl de Vennootschapsbelasting en andere dergelijke wetten, welke voor de accountant veelal van groter belang zijn, minder gedetailleerd worden behandeld.

De Heer Prause doet een suggestie ten aanzien van het stellen van een tweetal vragen op het belastingbiljet. Dit lijkt mij een verstandige aanvulling, met dien verstande dat, indien de tweede vraag bevestigend wordt beantwoord, erbij vermeld moet worden of op grond van die controle een goedkeurende verklaring werd afgegeven.

Door deze vragen op het belastingbiljet ondervangt de Heer Prause inderdaad het bezwaar van de uitdrukkelijke mededeling der ongecontroleerde cijfers. Echter blijft het belangrijkste bezwaar, het afgeven van ongecontroleerde cijfers door de vertrouwensman van het maatschappelijk verkeer, ten volle bestaan. Indien de Heer Prause door deze uiteenzetting een duidelijker beeld heeft gekregen van hetgeen ik met zelfstandig belastingadvieskantoor bedoel, hoop ik, dat de conclusie, genoemd onder punt 4, hem wel zal kunnen bevredigen.

Mij rest nu nog een woord van dank aan de Heren Prause en Hebly voor hun gewaardeerde opmerkingen t.a.v. dit probleem, welke niet anders dan verhelderend hebben moeten werken.

Drs A. J. F. REYN

UIT HET BUITENLAND

„Verticale” balansopstelling

door Drs J. M. Tanis

Elders in dit nummer schrijft de Heer Spinosa Catella in een artikel „Een nieuwe vorm van publicatie van de jaarbalans” over een nieuwe